

สรุปข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม

โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนและช้างป่า

บริเวณแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีส่วนร่วม

ครั้งที่ ๑ วันเสาร์ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙

ณ เทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

.....

หัวข้อการประชุม : บทบาทการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และจัดการช้างป่า บริเวณแนวเขตอุทยาน -
แห่งชาติเขาใหญ่ ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหมูสี

๑. อดีตและปัจจุบันของช้างป่า บริเวณแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

อดีต

- พื้นที่ป่าไม้และแหล่งน้ำบริเวณแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความอุดมสมบูรณ์
- การเกิดไฟไหม้ป่าบริเวณแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทำให้สัตว์ป่าไม่มีที่อยู่อาศัย จึงมีการเคลื่อนย้ายลงมาในพื้นที่ชุมชน เพื่อหาแหล่งอาหารและน้ำ โดยมีช้างประมาณ ๑-๒ ตัว ที่เข้ามาในแหล่งชุมชน
- ปี ๒๕๕๕ เริ่มเกิดปัญหาช้างป่าออกนอกเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เข้ามากินพืชเกษตรและทำลายทรัพย์สิน ชื่อที่ชุมชนเรียกกัน คือ “ไอ้ด้วน”

ปัจจุบัน

- มีการปลูกป่าบริเวณแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มากขึ้น ทำให้สภาพพื้นที่เปลี่ยนไป ทุงหญ้าสำหรับสัตว์ป่าหายไป ตรงกันข้ามจำนวนช้างป่าก็เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน
- ชุมชนเริ่มมีการป้องกันช้าง โดยการจุดประทัดไล่และทำรั้วลวดหนาม
- ชุมชนเริ่มปลูกพืชเกษตรลดลง เพื่อป้องกันช้างป่าเข้ามาทำลายพืชเกษตร
- แหล่งน้ำในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในช่วงฤดูแล้ง มีน้ำแห้งมาก ทำให้สัตว์ป่าขาดแหล่งน้ำ จึงเข้ามาหาแหล่งน้ำในชุมชนแทน
- ตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ จนถึงปัจจุบัน ช้างป่าออกนอกแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายนเป็นประจำทุกปี

- ปัญหาช้างป่าที่พบส่วนใหญ่ คือหากินและทำลายพืชผลทางการเกษตร รวมทั้งทรัพย์สินของชุมชน

๒. บทบาท

๒.๑ ระดับชุมชนหรือภาคประชาชน จะทำอย่างไร

- ปัจจุบันชุมชนมีการจัดเวรยามเฝ้าระวังช้างป่าเข้ามาในเขตชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่
- ชุมชนในเขตพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบเริ่มมีการจัดตั้งกลุ่ม “ ค.คน ช.ช้าง ” ขึ้นเพื่อการอนุรักษ์และรณรงค์ให้คนอยู่ร่วมกับช้างป่าได้อย่างสันติ
- ขอให้ภาครัฐสนับสนุนการสร้างแหล่งอาหารและแหล่งน้ำของช้างป่า ในพื้นที่แนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ร่วมกับชุมชน
- ให้ชุมชนปลูกไผ่หนาม เพื่อเป็นแนวรั้วกันพื้นที่การเกษตร
- เชิญชวนภาคเอกชนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาร่วมรับฟังความคิดเห็นด้วย
- จัดตั้งอาสาสมัครและเครือข่ายพิทักษ์ช้างป่าร่วมกับภาครัฐ
- เปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการเกษตร เพื่อเปลี่ยนชนิดพันธุ์พืชเกษตรที่ช้างไม่กิน หรือจัดพื้นที่บางส่วนเป็นแนวกันช้างป่า
- ชุมชนเริ่มหามาตรการการป้องกันตัวเองมากขึ้นและอาจทำอันตรายแก่ช้างป่า

๒.๒ ระดับนโยบายหรือภาครัฐจะส่งเสริมหรือสนับสนุน อย่างไร

- เจ้าหน้าที่เข้าถึงชาวบ้านน้อย อยากให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทกับเรื่องนี้มากขึ้น เช่น รับฟังความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น
- ขอให้มีการรับแจ้งเหตุและเฝ้าระวังร่วมกับชุมชน
- ขอข้อมูลแหล่งพื้นที่ที่ช้างป่าเข้า/ออกบริเวณใด เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการแก้ไข และจัดเป็นพื้นที่เสี่ยงภัยจากสัตว์ป่า
- จัดทำป้ายหรือประชาสัมพันธ์หรือไฟแสงสว่าง บริเวณที่ช้างป่าออกบ่อยเพื่อความปลอดภัยทั้งคนและสัตว์ป่า
- ให้มีกองทุนช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า
- ให้มีการบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่า เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ หน่วยงานด้านสัตว์ป่า เทศบาล ตำบล และหน่วยป้องกันบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

๓. กิจกรรมที่จะทำร่วมกัน จะทำอะไร ทั้งเรื่องเร่งด่วนที่ทำได้เลย และระยะยาวที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณดำเนินการ

๓.๑ ระยะสั้น

- ปรับปรุงระบบการติดต่อสื่อสาร/แจ้งเหตุ โดยแจ้ง...
 - อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ หมายเลข ๐๘๖-๐๙๒-๖๕๓๑
 - เบอร์โทรผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน
 - มูลนิธิกุ้ยสว้างวิชาการธรรมสถาน หมายเลข ๐๔๔-๒๘๐๑๙๐
 - เทศบาลตำบลหมูสี หมายเลข ๐๘๕-๗๗๐๑๒๑๒
- รณรงค์ให้ชุมชนและผู้ประกอบการ ปลุกพืชกันข้างป่า โดยภาครัฐสนับสนุนพันธุ์ไม้ให้
- จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายอาสาดูแลสัตว์ป่าในท้องถิ่น โดยอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแนวร่วมหลัก

๓.๒ ระยะยาว

- สร้างรั้วขนาดใหญ่ถาวรเพื่อป้องกันไม่ให้ช้างป่าออกนอกพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- สร้างแหล่งน้ำและปลูกพืชอาหารช้างป่าเพิ่มในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยเฉพาะบริเวณที่ช้างป่าพักอาศัย
 - การจัดประชุมหรืออบรมแต่ละครั้ง ควรเชิญผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงมาร่วมด้วยและควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
 - ต้องมีมาตรการจัดการกับรีสอร์ต ที่สร้างทุ่งหญ้าหรือสิ่งดึงดูดสัตว์ป่า/ช้างป่า ให้ออกมานอกแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เช่น ปางช้างมักจะนำช้างบ้านไปผูกริมป่าเขาใหญ่ ทำให้ช้างป่าออกมาหาช้างบ้าน
 - ควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือร้านค้า เรื่องการให้อาหารแก่สัตว์ป่าเพราะจะทำให้สัตว์ป่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ติดใจรสชาติอาหารและอาจติดเชื้อโรคจากอาหาร เช่น การทิ้งเศษอาหารและผลไม้เสียตามแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
 - ห้ามใช้ความรุนแรงในการไล่ช้างป่าเมื่อช้างออกนอกแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพราะจะทำให้ช้างป่ามีพฤติกรรมดุร้าย
 - การจัดตั้งกองทุนชดเชยความเสียหาย ให้ร่วมกันทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
 - ปลุกจิตสำนึกผู้ประกอบการท่องเที่ยวให้มีส่วนรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรของท้องถิ่น